

Børne- og socialminister Mai Mercados talepapir

Anledning	SOU samråd med Økonomi- og indenrigsministeren om spørgsmål D+E (børnesag i Slagelse)
Dato / tid	30. september 2017, kl. 12.00-13.30
Talens varighed	Ca. 12 min
Sted	

Det talte ord gælder

[Indledning]

Tak for ordet.

[Samrådsspørgsmål]

Det er gode spørgsmål, som jeg ser frem til at drøfte med jer.

Som det første, vil jeg gerne sige, at de sager, vi har set, som fx den fra Slagelse, er helt igennem hjerteskrærende og ulykkelige. Og dokumentaren om de tre søstre har givet os et meget trist indblik i et liv med svigt fra først forældrene og efterfølgende fra det system, der skulle gribe dem og tage hånd om dem.

Heldigvis er der sket rigtig meget siden pigerne fra Slagelse voksede op og blev anbragt i plejefamilie i 1999. Vi har i Folketinget sat massivt ind på området med store reformer og initiativer for at undgå, at den slags svigt i fremtiden.

Det er lavet reformer med omfattende lovændringer, der har lavet grundlæggende om på strukturerne og måden at arbejde på.

[De senere års reformer og initiativer]

Med Barnets Reform fra 2011 blev barnets bedste det centrale omdrejningspunkt for den støtte, som kommunerne sætter i gang.

Vi indførte bl.a. krav om børnesamtale og børnefaglig undersøgelse.

Med Overgrebspakken fra 2013 satte vi massivt ind for at forebygge og sikre bedre håndtering af overgreb mod børn, bl.a. ved at stille krav om, at kommunerne skal håndtere underretninger inden for 24 timer og ved at oprette en landsdækkende underretningsstatistik, der gør det muligt at følge kommunernes håndtering af underretninger.

Endelig oprettede vi med Tilsynsreformen i 2014 fem uvildige socialtilsyn for at sikre ordentlige og professionelle forhold på anbringelsessteder og i plejefamilier.

Socialtilsynene godkender i dag alle døgntilbud for udsatte børn og sikrer kvaliteten gennem det løbende tilsyn. Og hvis børn og medarbejdere oplever, at forholdene på et anbringelsessted er kritiske, så kan de orientere socialtilsynet gennem whistleblower-funktionen.

Jeg er blevet spurgt, om jeg mener, at de krav, der stilles til uddannelsesniveaet for personer, der arbejder på anbringelsessteder, og for kommunale plejefamilier, er

tilstrækkelige. Og i hvilket omfang ikke-socialfagligt uddannet personale kan være en del af personalegruppen.

Det er socialtilsynet, der vurderer et anbringelsessteds kompetencer og kvalitet i forhold til den målgruppe eller det barn, der er anbragt der. Det gælder også kommunale plejefamilier, der er generelt godkendte. Socialtilsynet påser i den forbindelse, om de faglige kompetencer er tilstrækkelige og matcher de behov og udfordringer, som børnene, der bor på anbringelsesstedet, har.

For de kommunale plejefamilier, så er det et krav, at plejefamilien har særlige kompetencer og kvalifikationer, der gør familien egnede til at have børn med tungere problemer boende. Det kan fx være en særlig uddannelsesmæssig baggrund eller mange års erfaring som plejefamilie.

Socialtilsynet kan ikke godkende et anbringelsessted eller en plejefamilie, hvis ikke de fornødne kompetencer er til stede.

Socialtilsynet fungerer på den måde som en garant for, at anbringelsesstedet har de rette kvalifikationer. Det mener jeg er fornuftigt.

Selvfølgelig skal der være uddannet personale på anbringelsesstederne. Det er der ingen tvivl om. Men et

anbringelsessted har også brug for ansatte, der udfører opgaver af mere praktisk karakter, som får hverdagen til at gå op.

Derudover mener jeg også, at der skal være plads til dygtige og kompetente medarbejdere med solid og årelang erfaring i arbejdet med disse børn, men som ikke nødvendigvis har fået egentlige eksamenspapirer på deres erhvervede kvalifikationer og kompetencer.

På den baggrund mener jeg, at det bliver for rigtigt, hvis vi stiller krav om, at man skal have en bestemt uddannelse bag sig for at kunne arbejde på et anbringelsessted.

Hvis socialtilsynet vurderer, at kompetencerne og kvaliteten på et anbringelsessted er for dårlig, har socialtilsynet forskellige handlemuligheder: de kan udstede påbud, underlægge anbringelsesstedet et skærpet tilsyn eller inddrage godkendelsen.

Det er en god model og et system, som jeg har stor tiltro til.

Socialtilsynene har siden 2014, hvor de startede op, lukket 15 opholdssteder og døgninstitutioner og 187 plejefamilier ned på grund af manglende kvalitet. Det er for mig et klart tegn på, at vi har et system, der fungerer efter hensigten.

[Afskaffelse af de konkrete godkendelser]

Som led i den netop indgåede satspuljeaftale har vi i fællesskab besluttet, at vi vil afskaffe kommunernes mulighed for at godkende en plejefamilie til et konkret barn, så det fremadrettet er socialtilsynet, der godkender og fører tilsyn med alle plejefamilier lige bortset fra netværksplejefamilier.

Det er jeg rigtig glad for. For vi har set for mange eksempler på børn, der svigtes af kommunen, fordi der ikke bliver ført et ordenligt tilsyn med, hvordan det går.

Med det sikrer vi, at disse plejefamilier underlægges socialtilsynene og deres høje krav til kvalitet, og at der bliver ført et uvildigt tilsyn i løbet af anbringelsen.

[Ikke behov for nye initiativer, men fokus på implementering]

Jeg bliver ligesom jer bekymret, når jeg hører om kommuner, der svigter deres ansvar på den her måde. Men det er min klare overbevisning, at det ikke er nye initiativer, området har brug for. For vi har taget de nødvendige skridt.

I stedet skal vi understøtte virkningen, af det vi har sat i gang, kommunalt, så sagsbehandlingen og den kommunale indsats får

det løft, det skriger efter. Derfor har vi løbende igangsat en række understøttende tiltag.

Det gælder bl.a. en efteruddannelsesindsats for sagsbehandlerne, en Task Force, så kommuner med problemer får hjælp til at få rettet op, et ledernetværk på børneområdet og et styrket fokus på implementering i ministeriet.

Det er fornuftige tiltag, som nu skal have tid til at virke.

Og så skal vi blive ved med at følge udviklingen i kommunernes indsats tæt, så vi sikrer, at det går den rigtige vej. Det gør vi bl.a. gennem Ankestyrelsens praksis- og velfærdsundersøgelser, underretningsstatistikken og tilbagemeldinger fra Task Forcen.

[Ansvarliggørelse og kontrol med kommunerne]

Jeg er også blevet spurgt, om jeg mener, der er behov for at skride til en øget ansvarliggørelse af kommunerne.

Jeg er meget enig med spørgerne i, at vi skal holde kommunerne op på deres ansvar og føre kontrol med, at alt er, som det skal være. Og det er der heldigvis flere muligheder for:

De muligheder tæller bl.a. Ankestyrelsen, der er klageinstans på området, og som har kompetence til at gribe ind eller omgøre kommunernes beslutninger, hvis de begår fejl. Ankestyrelsen har også kompetence til på egen drift, at gå ind i konkrete sager, hvor en kommune ikke lever op til deres forpligtigelse overfor et barn.

Vi har Ombudsmandens Børnekontor, der afholder tilsyns- og inspektionsbesøg, behandler klagesager og tager sager op på eget initiativ, hvis han fx bliver opmærksom på en kommune, der handler utilstrækkeligt over for et barn.

Endelig har vi det kommunale tilsyn og de ansættelsesmæssige reaktionsmuligheder, som økonomi- og indenrigsministeren vil fortælle mere om om lidt.

Af nyere eksempler kan jeg også nævne danmarkskortet/ *tørresnoren*, der viser, hvor mange klagesager kommunerne får omgjort af Ankestyrelsen illustreret på et Danmarkskort. Det giver offentligheden mulighed for at følge med i, hvordan kommunerne klarer sig.

Når kommunerne skal drøfte Danmarkskortet en gang om året, sikrer vi, at kommunerne får taget de nødvendige politiske drøftelser af deres serviceniveau, herunder om de leverer en

service for borgerne, som er i orden. Det har skabt en enorm lokal debat, som jeg ikke tror, man skal undervurdere effekten af.

[Erstatningsretlige konsekvenser]

Sidst men ikke mindst har vi for nylig set, hvordan sager, hvor kommunerne svigter deres ansvar, bliver ført hele vejen igennem domsstolssystemet med erstatningsretlige konsekvenser for kommunerne til følge.

Tidligere i år har landsretten idømt Slagelse kommune et erstatningsansvar for at have ført et utilstrækkeligt tilsyn med de tre søstre under anbringelsen hos plejefamilien og for at have tilsidesat deres pligt til at handle på underretninger og bekymringer for pigernes ve og vel.

Dommen er af stor principiel betydning, fordi det er første gang, vi ser en kommune, der holdes økonomisk ansvarlig af domstolene for svigt af børn.

Derudover behandler Folketinget lige nu et lovforslag om ophævelse af forældelsesfristerne for erstatningskrav mod forvaltningsmyndigheder for svigt i sager om overgreb mod børn.

Det er tilsammen en rigtig vigtig udvikling, som vi selv har forsøgt at skubbe i gang med de midler, som vi af flere omgange har givet Børns Vilkårs erstatningsprojekt, hvor Børns Vilkår hjælper børn med at få deres sag prøvet ved retten.

Dommen vil sandsynligvis danne præcedens, så jeg tror ikke, at det er sidste gang, vi ser kommuner, der bliver idømt et økonomisk erstatningsansvar for svigt i børnesager.

[Afslutning]

Der er heldigvis sket rigtig meget siden pigerne fra Slagelse blev anbragt i 1999. Vi har i Folketinget gennemført omfattende og nødvendige reformer netop for at forhindre, at kommunerne svigter i de her sager. Det skal nu have tid til at virke.

Vi har i dag en langt stærkere og mere finmasket kontrol og opsyn med plejefamilier og døgninstitutioner. Der bliver stillet langt skrappe krav til de kompetencer, som et anbringelsessted skal have, og Anbringelsessteder bliver vurderet og kontrolleret af uvildige, der kan sikre, at forholdene er i orden. Det system har jeg stor tiltro til.

Vi har også forskellige instanser, der kontrollerer kommunerne, og gode muligheder for at holde kommunerne ansvarlige, når de

handler utilstrækkeligt eller svigter. Og som noget nyt ser vi nu også sager, der bliver ført hele vejen igennem domstolssystemet med erstatningsretlige konsekvenser til følge.

Det er rigtig godt, at domstolene nu som noget nyt afgør skyld og placerer et ansvar hos kommuner, der svigter i de her sager.